

# YAHUDİLİKTE ŞİDDETİN MEŞRULAŞTIRICI UNSURU TANAH

Serkan SAYAR

**ESKİ**  
**YENİ**  
YAYINLARI



Eskiyeni Yayınları | Eskiyeni Publications

Yayın No | Publication Number: 252

Kitap Adı: Yahudilikte Şiddetin Meşrulaştırıcı Unsuru Tanah

Book Title: The Legitimizing Element of Violence in Judaism The Torah

ISBN: 978-625-6781-64-1

Yazar | Author: Serkan SAYAR | [orcid.org/0000-0003-2716-1966](https://orcid.org/0000-0003-2716-1966)

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book

Yayın Tarihi | Publication Date: Eylül | September 2024

Yayın Yeri | Place of Publication: Ankara, Türkiye

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13,5 x 21 cm

Baskı Sayısı | Edition: 1

Sayfa Sayısı | Pages: 284

© FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

Sertifika no | Certificate Number: 13178 | ISNI: 0000 0004 4657 1968

Mizanpaj ve Kapak | Layout and Cover Design: FCR

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: NY MATBAACILIK (Sertifika no: 50732)

Sayar, Serkan

Yahudilikte Şiddetin Meşrulaştırıcı Unsuru Tanah, Eskiyeni Yayınları, 2024.

ISBN: 978-625-6781-64-1

1. Din - Yahudilik | Religion - Judaizm
2. Yahudilik - Kutsal Yazılar - Tevrat | Judaism - Sacred Writings - Torah
3. Tanah ve Tevrat çalışmaları | Tanakh and Torah studies

Atf Bilgisi | Cite as: Sayar, Serkan. *Yahudilikte Şiddetin Meşrulaştırıcı Unsuru Tanah*. Ankara: Eskiyeni Yayınları, 2024.



FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

Hacı Bayram Mah. Boyacılar Sk. No: 14/1 Ulus-Altındağ/ANKARA

Tel: (0312) 310 08 60 • Web: [www.fcr.com.tr](http://www.fcr.com.tr) • e-mail: [fcr@fcr.com.tr](mailto:fcr@fcr.com.tr)

**YAHUDİLİKTE ŞİDDETİN  
MEŞRULAŞTIRICI UNSURU  
TANAH**

Serkan SAYAR

Ankara 2024

## Yazar Hakkında | About the Author

Serkan SAYAR

1983 yılında Artvin'in Şavşat ilçesinde doğdu. Hendek İmam-Hatip Lisesi'ni bitirdikten sonra 2004 yılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 2007 yılında aynı üniversitede yüksek lisansını, 2010 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi'nde tezsiz yüksek lisansını ve 2023 yılında Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nde doktorasını tamamladı. 2004-2010 yılları arasında Diyanet İşleri Başkanlığı'nda çeşitli görevlerde çalıştı. 2010 yılında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmeni olarak Millî Eğitim Bakanlığı'na atandı.

Serkan SAYAR

He was born in 1983 in the Şavşat district of Artvin. After graduating from Hendek Imam-Hatip High School, he graduated from Çanakkale Onsekiz Mart University, Faculty of Theology in 2004. He completed his master's degree at the same university in 2007, his non-thesis master's degree at Dokuz Eylül University in 2010, and his doctorate at Ondokuz Mayıs University in 2023. He worked in various positions at the Presidency of Religious Affairs between 2004 and 2010. In 2010, he was appointed to the Ministry of National Education as a Religious Culture and Ethics teacher.

## Kitap Hakkında

### Yahudilikte Şiddetin Meşrulaştırıcı Unsuru Tanah

Bu çalışmada, Yahudi geleneği-şiddet ilişkisi Tanah bağlamında incelenmiştir. Tanah literatüründe yer alan şiddete yönelik mesajların analiz edilmesi hem Yahudi geleneği-şiddet ilişkisinin açıklığa kavuşturulması açısından hem de İsrail-Filistin çatışmasının dayandığı zeminin tespit edilmesi açısından önem arz etmektedir. Zira yaklaşık bin sekiz yüz yıldır pasifist olarak tanımlanan Yahudi kimliği, Siyonist ideolojinin ortaya çıkmasıyla militarist bir niteliğe bürünmüş, binlerce yıldır devam eden apokaliptik beklentiler yerini büyük oranda onarıcı/aktivist mesihçi anlayışa bırakmıştır. Bu süreçte, Siyonist ideolojinin kurucularının ve destekçilerinin seküler dünya görüşüne sahip olmalarına rağmen toprak üzerindeki iddialarını desteklemek için Tanah'a başvurmaları, bu literatürde yer alan seçilmiş ırk inancı, vaad edilmiş toprak inancı ve Mesih düşüncesi temalarının araçsal kullanımını gündeme getirmiştir.

Çalışmada, Yahudi dinî geleneğinin temelini oluşturan Tanah literatürünün şiddet açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Konu incelenirken Yahudi geleneğine ait kutsal metinler teolojik ve politik boyutlarıyla ele alınmış; bu metinler içerisinde yer alan seçilmişlik, kutsal toprak inancı ve Mesih düşüncesi üzerinde durulmuş, bu temaların günümüz İsrail-Filistin çatışması üzerinde oynadığı rol açıklanmaya çalışılmıştır. Savaş ve şiddete yönelik mesajlar hem literal olarak ele alınmış hem de tarihsel koşullar dikkate alınarak yorumlanmıştır. Araştırma konusu Kutsal Kitap'tan hareketle fenomenolojik yöntem ile ele alınsa da tarihi, deskriptif ve karşılaştırma yöntemlerine de başvurulmuş, kavram analizinde filolojiden yararlanılmıştır. Çalışmanın kapsamı Tanah literatürü ile sınırlandırılmış, kutsal kitap döneminden günümüze şiddet içerikli eylemler Tanah öğretileri bağlamında konuya dahil edilmiştir.

Çalışma, iki bölümden oluşacak şekilde düzenlenmiştir. Birinci bölümde Tanah literatüründe şiddetin iz düşümü, ikinci bölümde ise Yahudi geleneğinde şiddetin teolojik ve politik altyapısı üzerinde durulmuştur. Araştırma sonucunda Yahudi geleneğine ait kutsal metinlerin barış ve savaş teması ile ilgili çok sesli bir yapıya sahip olduğu görülmüş, bununla beraber şiddetin baskın bir tema olarak ön plana çıktığı ve Siyonist şiddete rehberlik ettiği vurgulanmıştır.

**Anahtar Kelimeler:** Dinler tarihi; Yahudilik; Şiddet; Siyonizm; Yahudilik-şiddet ilişkisi

## About the Book

### **The Legitimizing Element of Violence in Judaism The Torah**

In this study, the relationship between Jewish tradition and violence was examined in the context of the Tanakh. Analyzing the messages about violence in the Tanakh literature is important both in terms of clarifying the relationship between Jewish tradition and violence and in determining the basis of the Israeli-Palestinian conflict. Because the Jewish identity, defined as pacifist for about one thousand eight hundred years, had taken on a militaristic character with the emergence of Zionist ideology, and apocalyptic expectations that had been going on for thousands of years had largely been replaced by a restorative/activist messianic understanding. In this process, despite the fact that the founders and supporters of the Zionist ideology had a secular world view, their application to the Tanakh to support their claims on the land brought the instrumental use of the themes of chosen race belief, promised land belief and Messianic thought contained in the Tanakh literature.

In this study, it was aimed to examine the Tanakh literature, which forms the basis of the Jewish religious tradition, in terms of violence. While examining the subject, the sacred texts of the Jewish tradition were discussed with their theological and political dimensions; election, belief in the holy land and the idea of messiah in these texts were emphasized, and the role of these themes on today's Israel-Palestine conflict was tried to be explained. The passages about war and violence were not only discussed literally but also interpreted taking into account historical conditions. Although the subject of the research was handled with the phenomenological method based on the Bible, historical, descriptive and comparison methods were also applied, and philology was used in the concept analysis. The scope of the

study was limited to the Tanakh literature, and violent acts from the holy book period to the present were included in the context of the Tanakh teachings.

The study was arranged in two parts. In the first part, the projection of violence in the Tanakh literature, and in the second part, the theological and political infrastructure of violence in Judaism were emphasized. As a result of the research, it was seen that the sacred texts of the Jewish tradition had a polyphonic structure related to the theme of peace and war, additionally, it was emphasized that violence came to the fore as a dominant theme and guided the Zionist violence.

**Keywords:** History of religions; Judaism; Violence; Zionism; Judaism-violence relationship



## ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Etnik ve kültürel bir topluluk olarak kabul edilen İsrailoğulları'nın inanç, gelenek ve yaşam tarzlarını belirleyen Yahudilik, İsrail-Filistin çatışmasında çözüme yönelik bir engel olarak sıklıkla zikredilir. Yahudiliği bu bağlamda ön plana çıkaran Tanah literatüründe yer alan ilahi seçim temelli şiddettir. Zira monoteist geleneğe ait kutsal kitaplardan farklı olarak Tanah literatüründe Kudüs'ün de içerisinde yer aldığı Filistin bölgesinin İsrailoğulları'na yurt olarak verildiğinin belirtilmesi, Yahudilerin bu topraklar üzerindeki hak iddialarını güçlendirirken vaad edilen toprakların kutsiyetine de zemin oluşturmuştur.

Tanah'ta yer alan bilgilerden hareketle Yahudilerin kutsal topraklar üzerinde sadece kendilerinin yaşam hakkına sahip olduğunu düşünceleri, başka bir ifade ile bu bölgeyi Eretz Yisrael yani ebedî Yahudi yurdu olarak nitelemeleri, bu topraklar üzerinde halihazırda yaşayan veya bu bölge üzerinde hak iddia eden etnik ve dinî gruplara yönelik Yeşu döneminde gerçekleştirilen uygulamaların bir benzerinin tatbik edilmesine yönelik dışlayıcı bir tutuma zemin oluşturmuştur. Bu bağlamda ortaya çıkan sınırsız şiddet, çoğu kere Kutsal Kitap'ta yer alan uygulamalar ile gerekçelendirilmiştir.

Yahudi geleneğinin kendisini bu topraklar ile tanımlaması dışlayıcı ve saldırgan bir tutumun gelişmesine neden olmuştur. Özellikle Siyonist düşünce öncülüğünde diasporadan kutsal topraklara dönen Yahudilerin Tanah'ı bilinçli ve seçici bir yaklaşım ile ele almaları, sürgün döneminde benimsenen pasifist duruş yerine saldırgan bir tutumun ön plana çıkmasına neden olmuştur. Aşırı sağ kanatta yer alan Yahudilerin ilham ve meşruiyet arayışında Yahudi geleneğinde yer alan farklı muhteva ve niteliğe sahip birçok örnek arasından genellikle kendi amaçlarına uygun, marjinal örnekleri seçerek merkeze almaları, Tanah literatüründe yer alan savaş

ve şiddete yönelik örnek ve sembollerin araçsal kullanımını gündeme getirmiştir. Bu nedenle gerek Tanah literatüründe betimlenen şiddet gerek Siyonist ideoloji temelinde ortaya çıkan şiddet, Yahve ile Yahudi toplumu arasında gerçekleşen ahitler ve bu ahitlerin doğal sonucu olarak ortaya çıkan seçilmiş ırk inancı, vaad edilmiş toprak inancı ve Mesih düşüncesi temalarından bağımsız değildir. Bu bağlamda, “Yahudilikte Şiddetin Meşrulaştırıcı Unsuru: Tanah” olarak belirlenen çalışma, iki ana bölümden oluşacak şekilde düzenlenmiştir. İlk bölümde Tanah'ta şiddetin iz düşümü üzerinde durulmuş, ikinci bölümde ise seçilmişlik, vaad edilmiş toprak düşüncesi ve Mesih inancından hareketle Yahudilikte şiddetin teolojik ve politik boyutu incelenmiştir.

Bu çalışma Prof. Dr. Cengiz BATUK danışmanlığında 24/10/2023 tarihinde tamamladığımız “Yahudi Geleneğinde Şiddetin Teolojik ve Politik Meşrulaştırıcı Unsuru: Tanah”, başlıklı doktora tezi esas alınarak hazırlanmıştır (Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun, Türkiye, 2023). / This article is extracted from my doctorate dissertation entitled “The Theological and Political Legitimizing Element of Violence in Jewish Tradition: Tanakh”, supervised by Prof. Dr. Cengiz BATUK (Ph.D. Dissertation, Ondokuz Mayıs University, Samsun, Türkiye, 2023).

Çalışmanın ortaya çıkmasında pek çok kişinin katkısı olmuştur. Öncelikle çalışmanın başlamasından sonuçlanmasına kadar desteğini esirgemeyen, önerileriyle çalışmanın ilerlemesinde emeği geçen danışman hocam Prof. Dr. Cengiz Batuk'a, çalışmalarımı okuyarak yapıcı eleştiriler getiren Prof. Dr. Mahmut Aydın'a ve çalışmanın ilerlemesine katkı sunan Doç. Dr. Recep Gün'e teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca her zaman yanımda olan, dualarında beni unutmayan anne ve babama, çalışmam boyunca bana her türlü desteği sağlayan eşim Zehra ile çocuklarım Elif Berra ve Salih'e de teşekkür ediyorum.

## İÇİNDEKİLER

<b>ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR</b> -----	9
<b>GİRİŞ</b> -----	15
1.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı-----	19
1.2. Araştırmanın Önemi ve Yöntemi-----	27
1.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları -----	30
1.4. Araştırmanın Kaynakları-----	37
<b>BİRİNCİ BÖLÜM</b>	
<b>TANAH LİTERATÜRÜNDE ŞİDDETİN İZ DÜŞÜMÜ</b> -----	41
1.1. Yahudi Geleneğinde Kutsal Kitap: Geçmişin Tanığı Geleceğin Rehberi -----	43
1.2. Kutsal Kitap'ta Şiddet ve Şiddetsizlik İkilemi -----	47
1.2.1. Kutsal Kitap ve Şiddet-----	58
1.2.2. Kutsal Kitap ve Şiddetsizlik -----	68
1.3. Yahve'nin Savaşlara Müdahalesi -----	71
1.3.1. Yahve'nin Müdahalesi ve Etik Problem-----	74
1.3.2. Yahve'nin Savaştaki Rolü-----	77
1.3.3. Yahve'nin Yönlendirici Etkisi-----	82
1.4. Kutsal Kitap'ta Savaş Geleneğinin Belirlenmesi: Çıkış-----	86
1.5. Kutsal Kitap'ta Öne Çıkan Savaş Tutumları-----	94
1.5.1. Tanrı'ya Sunu Olarak <i>Herem</i> -----	97
1.5.2. Tanrı'nın Yargısı Olarak <i>Herem</i> -----	100
1.5.3. Arınmanın Vurgulandığı Savaş Tutumu -----	105
1.5.4. Kahramanlığın Vurgulandığı Savaş Tutumu -----	107
1.5.5. Savaşta Hile Tutumu -----	111
1.5.6. Savaşta Amaca Uygunluk Tutumu -----	114
1.5.7. Savaşa Katılmama Tutumu -----	116
1.6. Şiddete Yönelik Apolojik Açıklamalar-----	118
1.6.1. İnisyatifin Tanrı'ya Verilmesi-----	121
1.6.2. Tanrı'nın Şiddetin Dışına Çıkarılması -----	124
1.6.3. Savaş ve Şiddetin Alegorik Yorumlanması -----	128
1.6.4. Şiddetin Tarihsel Bağlamda Ele Alınması-----	129
1.6.5. İlimli Pasajlara Vurgu Yapılması -----	136
1.7. Değerlendirme -----	139

## İKİNCİ BÖLÜM

<b>ŞİDDETİN TEOLOJİK VE POLİTİK ALTYAPISI</b> .....	141
2.1. Şiddetin Sosyo-Psikolojik Kaynağı Olarak Seçilmişlik .....	142
2.1.1. Şiddetin Teolojik Arka Planı: Ahit ve Seçilmişlik .....	143
2.1.2. Dinsel Kimlikten Şovenist Kimliğe: Etnik Seçilmişlik ve Şiddet .....	152
2.2. Şiddetin Mekânsal Kaynağı Olarak Vaad Edilmiş Toprak ---	162
2.2.1. <i>Eretz Yisrael</i> ve Yahudilik: Tanrı'nın Vaadi ve Tarihsel Kimlik .....	163
2.2.2. Vaad Edilen Topraktan Savaşılan Toprağa: Filistin ---	170
2.3. Şiddetin Siyasal Kaynağı Olarak Mesih Düşüncesi .....	187
2.3.1. Eskatolojik Beklentiler ve Tarihî Süreç .....	187
2.3.2. Pasifist Tutumdan Militarist Tutuma: Şiddet ve Siyonizm .....	214
2.4. Değerlendirme .....	251
<b>SONUÇ</b> .....	253
<b>KAYNAKLAR</b> .....	259
<b>DİZİN</b> .....	279

## KISALTMALAR

1.Ta.	: I. Tarihler
1Sa.	: I. Samuel
2.Kr.	: II. Krallar
2.Ta.	: II. Tarihler
Amo.	: Amos
bk.	: Bakınız
BT	: Babil Talmudu
Çık.	: Çıkış
Dan.	: Daniel
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
Ezr.	: Ezra
Hag.	: Hagay
Hak.	: Hakimler
Hez.	: Hezekiel
Hoş.	: Hoşea
İSAM	: İslam Araştırmaları Merkezi
Lev.	: Levililer
Mat.	: Matta
Mez.	: Mezmurlar
Mik.	: Mika
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
Neh.	: Nehemya
Özd.	: Süleyman'ın Özdeyişleri
Say.	: Sayılar
Tek.	: Tekvin
Tes.	: Tesniye
Yer.	: Yeremya
Yşa.	: Yeşaya
Yşu.	: Yeşu